herpy

VARANER

Varanus similis

Varanus similis er en liten, dagaktiv trevaran fra Nord-Australia og Ny-Guinea. Den holdes i et høyt terrarium med kork, skjul og en varm soleplass, lever av fôrinsekter og er et sjeldent, trelevende alternativ til de bakkelevende små varanene. Erfaringen med stellet er likevel liten.

Familie: Varanidae Engelsk: Spotted Tree Monitor Tidligere navn: *Varanus timorensis similis; Varanus scalaris similis*
Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**45-60 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**8-12 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Savanne og tørrskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**80 × 80 × 130 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Varmeplass	**40-42 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24 mnd.**
Kullstørrelse	**3-18 egg**
Inkubasjon	**120-136 dager** ved 28-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus similis er en liten varan på 45-60 cm totalt, der halen utgjør mer enn halvparten. Den hører til underslekten *Odatria* og lever i trær. Voksne hanner blir rundt 50 cm og hunner rundt 45 cm. Hannen er litt større og har et bredere hode og en kraftigere hals. Ellers er kjønnene vanskelige å skille: de små tornete skjellene bak kloakken, som artsbeskrivelsen nevner hos hannen, er ikke et sikkert kjennetegn, og farge og tegning avslører heller ikke kjønnet.

Arten ble beskrevet i 1958 som en underart av *V. timorensis* og er siden flyttet fram og tilbake; flere nyere verk anerkjenner den ikke som egen art i det hele tatt. Den er svært lik *V. scalaris*, og noen forfattere regner den bare som en østlig variant av den. Det vitenskapelige navnet betyr sannsynligvis «lignende» og peker på likheten med *V. timorensis*. Avgrensningen mot *V. scalaris* og *V. timorensis* er fortsatt uavklart, og dyr i handelen kan være solgt under flere av disse navnene. Spør etter opprinnelse før du kjøper.

Erfaringen med å holde arten er sparsom og bygger på få dyr, supplert med erfaringer fra nært beslektede små varaner. Den som velger arten, må observere dyrene sine nøye og tilpasse stellet underveis.

Som voksen er den en oversiktlig varan som spiser insekter og kan bo i et terrarium som får plass i en stue. Forpliktelsen er likevel reell. Dyret lever trolig i åtte til tolv år, og i den tiden skal det kjøpes levende fôr hver uke, kalk og vitaminer tilsettes, UVB-rør og lamper byttes, og et høyt terrarium på minst 80 × 80 × 130 cm skal ha plass i hjemmet.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

Utbredelse og leveområde

Varanus similis er oppgitt fra Nord-Australia (Northern Territory og Queensland) og Papua Ny-Guinea. Typelokaliteten er Groote Eylandt utenfor Northern Territorys nordkyst. Utbredelsen i Australia og særlig forholdet til *V. scalaris* er omstridt. Opplysningen fra Papua Ny-Guinea avhenger av hvordan man avgrenser arten.

Kartet viser derfor først og fremst funn av dyr som er innrapportert under artsnavnet. De kan komme fra begge sider av avgrensningen mot *V. scalaris*. Enkelte funn fra Indonesia er ikke regnet med.

> **Naturlig utbredelse:** Australia og Papua Ny-Guinea.

LEVEOMRÅDE

Habitatet er ikke godt beskrevet for akkurat denne arten. Den er en trelevende, dagaktiv varan som i naturen foretrekker hule trestammer og sprekker som skjul og jakter fra bakhold i stedet for å søke aktivt etter føde. Den holder seg oppe i trærne og nær skjulet.

Nord-Australia har en tydelig regntid og tørketid. I fangenskap er dyrene mindre aktive og svært tilbaketrukne i tørketiden fra november til januar og blir aktive igjen når regntiden setter inn i februar. Om det er en tilpasning til årstidene eller bare følger romtemperaturen, er ikke avklart. Klimadata fra artens leveområder mangler.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et høyt terrarium på minst 80 × 80 × 130 cm (lengde × bredde × høyde). Til et par er 100 × 100 × 200 cm rikelig, men ikke overdrevent. Siden arten er trelevende, teller høyden mer enn gulvarealet.

Bakveggen og sidene kles med kork, slik at dyrene kan klatre. Hule korkrør i flere høyder er skjulene som dyrene foretrekker, og det skal være flere. Bunnen er et 5 cm tykt lag av barkflis blandet med plantejord, som holder litt fuktighet. Graveadferd er ikke beskrevet for arten. En kasse til egglegging (en liten trekasse fylt med halvt jord og halvt sand) kan sitte høyt oppe på bakveggen. Planter i potter, for eksempel yucca og filodendron, supplert med kunstige planter, gir skjul og struktur.

Alle varmekilder skal være skjermet, slik at dyret ikke kan røre pæren eller kabelen: brannskader fra lamper kan være alvorlige. Lokkene skal kunne låses, for en varan finner raskt svakheter. Ungene startes i et mindre glassterrarium på ca. 60 × 30 × 30 cm med korkrør, en lav vannskål og papir på bunnen til navlen er grodd. De flyttes til et høyt terrarium etter ca. seks måneder.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen i terrariet er 25-30 °C, med 30 °C i de øvre delene og 25 °C nede ved bunnen. Soleplassen er en grein eller stein under en spotlampe som gir en lokal overflatetemperatur på ca. 40 °C. Det er overflatetemperatur målt med et IR-termometer, ikke lufttemperatur. Faktaboksens 40-42 °C er et forsiktig spenn rundt det tallet.

Gradienten skal være stor, slik at dyret selv kan velge: en varm sone og kjølige hjørner lenger unna. Pæren skal være skjermet, slik at dyret ikke kan berøre den. Nattemperaturen er ikke kjent; 22-25 °C passer for nært beslektede små varaner. I den rolige perioden om vinteren ligger romtemperaturen på 25-28 °C.

En kald, våt stue og trekk gir sløve dyr med dårlig fordøyelse. Mål temperaturen ved solplassen og nederst med digitale termometre.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Den relative luftfuktigheten holdes på 60-80 %. Det oppnås ved å spraye terrariet med vann om kvelden og la bunnlaget holde på fukten, eventuelt med en svak varmekabel under bunnen. Spray mindre i tørketiden fra november til januar og mer igjen fra februar, når regntiden setter inn.

En skål med friskt vann står fast i terrariet og skiftes daglig. Arten er ikke vannlevende, men dyrene drikker og kan bade i en lav skål. Unngå vedvarende våt bunn: det gir mugg og hudproblemer. Et hygrometer måler om luftfuktigheten holder seg stabil gjennom dagen.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og trenger kraftig lys og UVB. Over soleplassen kan en 150 W HQI-flomlampe med dagslyskvalitet (5000 K) sitte sammen med en 150 W halogenspot. Et UVB-rør 30 cm over en yndlingsplass gir fast UV-lys, og en kraftig UV-flomlampe på 300 W kan være tent ca. 20 minutter hver dag. UV skal nå dyret direkte, uten glass imellom.

Ferguson-sone 3 er et anslag ut fra andre dagaktive, solelskende små varaner. Bruk et UVB-rør av en pålitelig type og mål UV-indeksen ved soleplassen. Lyset tennes ca. 12 timer om dagen, og natten er mørk. Rør og lamper byttes etter produsentens anvisning, også selv om de fortsatt lyser.

FÔRING

Dyrene tar alle vanlige fôrinsekter og er ikke kresne. Kakerlakker (*Blaptica dubia* og *Blaberus atropus*) i passende størrelse egner seg som hovedfôr, og gresshopper er en populær variasjon. Ørkengresshopper (*Schistocerca gregaria*) er mer ettertraktet enn vandregresshopper (*Locusta migratoria*), særlig når de flakser med vingene. Vingeslagene utløser et kraftig jaktinstinkt. Holdes en gresshoppe i pinsett i bakkroppen, begynner den straks å flakse.

Suppler med enkelte nyfødte mus, småfisk og blåskjellkjøtt, særlig til hunner med egg. Alt pudres med et multivitamin- og mineraltilskudd, og én gang i uken får hvert dyr ett enkelt insekt eller en nyfødt mus med en dråpe flytende vitamin. Små biter sepiaskall i en nyfødt mus er en enkel kalkkilde. Hunner med egg trenger mer protein, vitaminer og mineraler. Med en slik kost kan en hunn legge kull på 15-18 egg.

Arten er opportunistisk og spiser så lenge det er mat, så vekten må følges for å unngå fedme. Gnagere som hovedfôr er ikke aktuelt for en art som lever av insekter. Hvor ofte voksne dyr skal fôres, er ikke kjent: juster mengden etter hvordan dyrenes kropp utvikler seg.

ATFERD OG HÅNDTERING

Villfangede dyr er sky i begynnelsen, men det er naturlig atferd: arten flykter eller gjemmer seg til trusselen er over, og jakter fra bakhold. Det betyr ikke at arten er ekstra fryktsom. Oppdrettede dyr er tillitsfulle og kommer ut av skjulet hver morgen for å sole seg. Fjern ikke skjulene for å få dyret til å vise seg, for da blir det stresset. Til nye holdere anbefales oppdrettede dyr.

Ved fôring hopper dyrene mot pinsetten og kan bli ganske ville. Håndter dem rolig og langsomt, og la dem venne seg til hånden før du løfter dem opp. Arten er liten, men klørne er skarpe, og et bitt kan gi sår. Hold hånden ute av terrariet når dyret er oppspilt. Halen brukes ikke som våpen, men ta aldri tak i den.

Som for alle krypdyr er det risiko for salmonella: vask hendene grundig etter kontakt med dyr, terrarium og fôr. Et par kan holdes sammen året rundt uten uoverensstemmelser. Hold ellers dyrene enkeltvis; to hanner sammen er ikke utprøvd.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene kan være vanskelige å skille. Hannen er litt større og har et bredere hode og en kraftigere hals, men farge og tegning er like, hemipenisbulene er ikke tydelige, og de små tornete skjellene bak kloakken, som artsbeskrivelsen nevner hos hannen, kan mangle. Sikker kjønnsbestemmelse krever derfor en veterinær eller en erfaren holder.

Dyr som fôres godt, kan bli kjønnsmodne omkring toårsalderen. Vekt og lengde for avlsdyr er ikke dokumentert.

PARRING

Parringen følger årstidene. Fra november til januar er det en rolig periode der dyrene er mindre aktive og gjemmer seg. Lysperioden og temperaturen er uendret, men romtemperaturen er lavere (25-28 °C om vinteren mot 30-35 °C om sommeren). I februar, når regntiden begynner, sprayes og fôres det mer, og dyrene blir mer aktive. Etter 4-5 uker, rundt midten av mars, forfølger hannen hunnen om kvelden, tungeflikker henne og skraper henne på ryggen for å få henne til å løfte halen.

Selve parringen foregår trolig i korkrørene og ses sjelden. Hannen kan bli hos hunnen gjennom hele drektigheten og etter eggleggingen uten aggresjon.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger eggene 4-6 uker etter parringen, avhengig av kullets størrelse, mest om natten, for eksempel i en trekasse fylt med halvt jord og halvt sand høyt oppe på bakveggen. Hun graver eggene dypt ned og dekker reiret omhyggelig til. Like før eggleggingen kan hoftebeina ses gjennom huden. Arten er ikke kresen med reirplassen, og flere kasser på forskjellige steder gir hunnen et valg.

Angivelsene for kullstørrelsen varierer fra 3-6 til 11-12 egg, og en velfôret hunn kan legge 15-18 egg. De store kullene er trolig et unntak og større enn hos dyr i naturen. Etter eggleggingen fôres hunnen som under drektigheten, slik at hun kan komme til krefter. Antall kull i året er ikke kjent.

INKUBASJON

Ta hele reirkassen ut av terrariet, slik at eggene kan tas ut uten å forstyrre dyrene. Inkuber eggene ved 28-29 °C, 3-4 sammen i lukkede plastbokser med små lufthull, bare halvt nedgravd i fuktig perlitt. Det gir et stabilt mikroklima. Ved bare å grave eggene halvveis ned kan man se om de svetter (for fuktig) eller faller sammen (for tørt).

Varanegg er mer følsomme for for mye fukt enn for en kort tørr periode. Etter 2-3 uker tilsettes litt vann ved kantene av boksen, uten at det treffer eggene. Ungene klekkes etter 120-136 dager, innen et døgn etter at de har skåret hull i skallet, og uten plommesekk. Klekkeprosenten kan være 100 %. Merk toppen av eggene så de ikke snus, og ta ungene ut av boksen så snart de er ute.

OPPDRETT AV UNGER

De første seks månedene bor ungene i et lite glassterrarium på ca. 60 × 30 × 30 cm med korkrør, en lav vannskål, en 40 W halogenlampe og et UVB-rør på 18 W. Bruk papir som bunn til navlen har grodd, så den ikke blir betent. Allerede fra fjerde dag tar ungene små sirisser, kakerlakker og biter av småfisk og nyfødte mus fra en pinsett. Pudre alt med vitamin- og mineraltilskudd.

Ungene er grådige og vanskelige å holde oversikt over i en stor flokk på 15-18, så del dem opp for å holde styr på fôringen av hvert enkelt dyr. Oppdrettet går normalt uten problemer, og velfôrede dyr kan bli kjønnsmodne etter to år.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Helse og vanlige feil

Varanus similis er robust og kan holdes uten problemer, men erfaringen bygger på få dyr. De typiske feilene er:

- Fedme, fordi arten spiser så lenge det er føde. Vei dyrene, og hold igjen med fôret.
- For lite kalk og vitaminer, særlig hos hunner med egg. Gi tilskudd og kalk til fôret, men dokumenter mengden, slik at det ikke blir for mye.
- Brannskader fra lamper når dyret kan røre pæren. Skjerm alle varmekilder.
- Egg som svulmer eller faller sammen under rugingen. Det skyldes for mye eller for lite fuktighet.
- Parasitter og stress hos viltfangede dyr. Få en avføringsprøve undersøkt hos en veterinær med erfaring på krypdyr.

Dyr i handelen kan være villfangede, og da er stress og parasitter mer sannsynlig enn hos oppdrettede dyr. Gå til veterinær hvis dyret slutter å spise, går ned i vekt, har tregt åndedrett, hevelser eller sår, eller hvis en hunn prøver å legge egg uten hell.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.